

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

12 octombrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Timofti Vladimir,
Judecători – Țurcan Anatolie și Plămădeală Ghenadie,

examinând admisibilitatea în principiu a recursului în anulare, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 26 mai 2022, declarat de petiționara Telipan Irina,

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 01.06.2021 – 23.12.2021;

Instanța de recurs: 15.02.2022 - 26.05.2022;

Instanța de recurs în anulare: 20.07.2022 - 12.10.2022.

A C O N S T A T A T :

1. La data de 01 iunie 2021, condamnată Telipan Irina a înaintat în instanța de judecată plângere împotriva actelor și acțiunilor organului care pune în executare hotărârea judecătorească de condamnare privativă de libertate.

2. Prin încheierea Judecătoriei Hîncești, sediul Central din 23 decembrie 2021, a fost admisă plângerea condamnatei Telipan Irina înaintată împotriva actelor și acțiunilor organului care pune în executare hotărârea judecătorească de condamnare privativă de libertate și s-a anulat decizia Directorului adjunct al Penitenciarului nr. 7 Rusca, Oleg Popovschi din 28 mai 2021, prin care Telipan Irina a fost sancționată disciplinar, suspendarea dreptului la întreveneri de scurtă și lungă durată pe un termen de 15 zile.

3. Nefiind de acord cu încheierea Judecătoriei Hîncești, sediul Central din 23 decembrie 2021, directorul Penitenciarului nr.7 Rusca, comisar de justiție, Alexandru Suhovici a înaintat cerere de recurs prin care a solicitat admiterea recursului, casarea încheierii și remiterea cauzei la rejudecare.

În motivarea cererii de recurs a invocat că la data de 30.07.2020 Consiliul Național pentru Determinarea Dezabilității și Capacității în Muncă au informat Penitenciarul nr.7-Rusca că cetățeanca Telipan Irina, conform Sistemului informațional automatizat gestionat de Consiliul Național pentru Determinarea Dezabilității și Capacității în Muncă, nu a fost identificată ca persoană cu grad de dezabilitate.

A comunicat că, după parvenirea prezentei informații, administrația Penitenciarului nr.7 Rusca lunar înaintau demers către Administrația Națională a Penitenciarelor, privind transferarea condamnatei Telipan Irina la Penitenciarul nr.16 Pruncul, în vederea constatării de către Comisia Medică-Consultativă a diagnosticului definitiv pentru determinarea unei boli și stabilirea gradului corect de dezabilitate. După ce condamnată Telipan Irina i se aducea la cunoștință Decizia Directorului ANP despre

transfer în altă instituție, ultima categoric refuza transferul, invocând diferite motive neîntemeiate, fapt prin care a fost anunțat și judecătorul de instrucție.

De asemenea, a remarcat că condamnată Telipan Irina se află la evidență în Secția medicală a Penitenciarului nr.7-Rusca și beneficiază de asistență medicală conform prevederilor „Regulamentului cu privire la modul de asigurare a asistenței medicale persoanelor deținute în penitenciar” aprobat prin Ordinul Ministerului Justiției nr.478 din 15.12.2006, este acordată asistență medicală de câte ori intervine solicitarea. Zilnic medicii din penitenciar monitorizează starea sănătății și parametrii vitali cu înregistrarea ulterioară în registru a vizitelor. La necesitate de asistență medicală specializată, deținuta este escortată către IMSP CMF Hîncești, cât și colectarea analizelor de laborator, iar gradul de invaliditate este examinat la spitalul penitenciar Pruncul.

În ceea ce privește declararea grevei foamei de către Telipan Irina la data de 06.05.2021, angajații Penitenciarului nr.7 Rusca au intervenit în conformitate cu Ordinul nr.74 din 06.02.2020 cu privire la aprobarea Instrucțiunii privind intervenția personalului penitenciar în cazurile de automutilare, tentativă de suicid și refuz de hrană declarat de deținuți, careva abateri de la norma legală nu au fost constatate.

Totodată, orice angajat al instituției penitenciare își desfășoară activitatea sa exclusiv în temeiul și pentru executarea legii, în conformitate cu principiile legalității, al respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, al aplicării raționale a mijloacelor de corijare a condamnaților și atitudinea respectării legislației în vigoare.

În legătură cu cele menționate, a constatat că prima instanță a examinat cauza superficial fără a cerceta minuțios sub toate aspectele circumstanțele cazului în raport cu probele cauzei, prima instanță nu și-a motivat soluția adoptată în conformitate cu rigorile legii și nu a dat un răspuns argumentat criticelor invocate de condamnat, care prezintă interes sporit pentru justa soluționare a acestei cauze, prin ce a admis plângerea condamnatei și a anulat decizia directorului adjunct al Penitenciarului nr.7 Rusca, Oleg Popovschi din 28.05.2021, prin care Telipan Irina a fost sancționată disciplinar cu suspendarea dreptului la întreveneri de scurtă și lungă durată pe un termen de 15 zile.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 26 mai 2022, a fost respins ca nefondat recursul declarat, cu menținerea încheierii Judecătorei Hîncești, sediul Central din 26 mai 2022.

În motivarea soluției sale, instanța de recurs a indicat că, condamnată Telipan Irina execută pedeapsa închisorii în baza sentinței Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, din 21 august 2019, de 10 ani închisoare, în Penitenciarul nr. 7 Rusca din data de 10 martie 2020.

Temei pentru detenția condamnatei îl constituie, hotărârea definitivă a instanței de judecată, prin care a fost stabilită o pedeapsă privativă de libertate.

Totodată, instanța de recurs a reținut că actele cauzei atestă că, la data de 06 mai 2021, conform cererii Telipan Irina a declarat greva foamei. Potrivit art.229 alin.(1) Cod de executare, în situația în care condamnatul refuză să primească hrana, șeful penitenciarului are obligația să îl audieze de îndată și să îi solicite o declarație scrisă, pentru a cunoaște motivele care au determinat luarea acestei hotărâri și pentru a stabili primele măsuri pentru rezolvarea situației. Ieșirea din refuzul de hrană se consemnează

într-o declarație scrisă. În caz de refuz de a prezenta o declarație, acest fapt se consemnează într-un proces-verbal.

Conform pct.7 din Instrucțiunea cu privire la condițiile de întreținere în penitenciare a persoanelor, care au declarat greva foamei în cazul renunțării la grevă, aprobată de către Ministrul Justiției, deținuților, care au declarat greva foamei, întreținuți în celulă separată, li se propune să servească dejunul, prânzul și cina în timpul prevăzut de regimul zilei conform rației diurne, fără a fi oferită hrană.

Potrivit Anexei nr.4 la ordinul Ministerului Justiției nr.529 din 26.11.2004, se prevede meniul model pentru alimentația deținuților care au renunțat la greva foamei în perioada de recuperare.

Conform art.13 din capitolul nr.III din Legea nr.300 din 21.12.2017 cu privire la sistemul administrației penitenciare, pentru realizarea obiectivelor, Administrația Națională a Penitenciarelor și instituțiile subordonate asigură hrana, asistența medicală și obiectele de primă necesitate pentru deținuți, conform normelor stabilite de către Guvern.

La 07.05.2021, a fost întocmit comunicatul informativ privind constatarea cazului de refuz de hrană a condamnatei Telipan Irina, fiind efectuată percheziția în celula nr. 4 din Blocul nr. 4 în care se deține aceasta fapt confirmat prin procesul-verbal nr. 44.

Ulterior, prin decizia Directorului adjunct al Penitenciarului nr. 7 Rusca, Oleg Popovschi din 28 mai 2021, Telipan Irina a fost sancționată disciplinar pentru abaterea comisă la data de 08 mai 2021 că, a încălcat prevederile art.242¹ pct. 1) din Codul de executare, și anume, agentul superior al SSRP, Brînzan Natalia efectuând serviciul în blocul de detenție nr.4 aproximativ la ora 13:15, agentul superior SSRP Buciumaș Nadejda care se afla în blocul nr. 4, a deschis ușa celulei nr. 4 unde se deține condamnată Telipan Irina pentru a fi condusă la Skype. Telipan Irina ieșind din celulă se ținea de cărucior care o ajută la deplasare, a întrebat agentul de către cine va fi condusă fiind informată că va fi condusă de către agentul superior Buciumaș Nadejda și că, condamnată care anterior o ajuta cu deplasarea și curățenia în celulă în care se deține nu o va mai ajuta. După care Telipan Irina a îmbrâncit căruciorul într-o parte aruncându-se jos la podea, târându-se pe jos. La rugămintea colaboratorului Brînzan Natalia de a se ridica de jos și de a înceta acțiunile sale, condamnată nu a reacționat. Condamnată neajungând la pragul de la intrarea în curtea blocului nr. 4 care ar putea constitui o barieră pentru deplasarea condamnatei s-a aruncat jos la podea, târându-se pe podea pentru manipularea situației, iar după un timp condamnată s-a lăsat convinsă să se ridice de jos și a fost condusă la întrevvedere cu avocatul său.

Instanța de recurs a remarcat că, faptele condamnatei Telipna Irina au fost încadrate în prevederile art.242¹ din Codul de executare, pct. 1) condamnatul este obligat să îndeplinească necondiționat cerințele legitime ale personalului penitenciar, pct. 4) să se abțină de la acțiuni sau activități care ar crea dificultăți la îndeplinirea obligațiilor de serviciu ale personalului penitenciar sau altor persoane, pct. 10) să manifeste o atitudine cuviincioasă față de orice persoană cu care intră în contact, precum și în prevederile art.242² pct. 21) Cod de executare, potrivit căruia, condamnaților le este interzisă nerespectarea și tulburarea orarului zilnic sau a liniștii, inclusiv după ora stingerii până la deșteptare. Pentru acțiunile respective condamnată Telipan Irina a fost sancționată disciplinar cu suspendarea dreptului la întrevvedere de scurtă și lungă durată pe un termen de 15 zile.

La caz, cu referire la materialele cauzei, instanța de recurs a indicat că sancțiunea disciplinară nu este aplicată în raport cu acțiunile condamnatei, or, probele prezentate nu dovedesc că, aceasta a refuzat să îndeplinească necondiționat cerințele legitime ale personalului din penitenciar precum și să se abțină de la acțiuni care creează dificultăți la îndeplinirea obligațiilor de serviciu ale personalului penitenciar.

Or, faptul că condamnată la data de 08 mai 2021, s-a târât pe jos nefiind ajută de a se ridica pentru a se așeza în scaunul cu rotile, nu poate fi calificată ca abatere disciplinară, devreme ce aceasta acuză probleme de sănătate și în lipsa unui act constator al stării de sănătate nu poate imputată manipularea situației din partea ei.

Conform art.3 din Convenția CEDO, "nimeni nu poate fi supus torturii sau tratamentelor și pedepselor inumane sau degradante".

Astfel, instanța de recurs a reținut că nu este suficient ca organul de executare să motiveze manipularea situației de către Telipan Irina prin faptul că, la rugămintea colaboratorului Penitenciarului nr.7 Rusca, de a se ridica de jos și de a înceta acțiunile ultima nu a reacționat, ci era necesar ca prin probe să demonstreze că, condamnată nu suferă de vre-o maladie care îi permite mersul fără cărucior cât și admiterea actelor de simulare, adică că, tendința condamnatei este de a face să apară ca reală imobilizarea în scaunul cu rotile și imposibilitatea de a se deplasa personal pe picioare, deși nu este.

Aferent circumstanțelor descrise mai sus, instanța de recurs a menționat că decizia Directorului adjunct al Penitenciarului nr.7 Rusca, Oleg Popovschi din 28 mai 2021, prin care Telipan Irina a fost sancționată disciplinar cu suspendarea dreptului la întrevederi de scurtă și lungă durată pe un termen de 15 zile, este neîntemeiată urmând a fi anulată, or, din acțiunile condamnatei instanța nu a stabilit comiterea abaterilor disciplinare enumerate în decizia de sancționare.

Prin urmare, instanța de recurs a conchis că recursul depus poartă un caracter declarativ, iar temeuri de casare a încheierii Judecătoriei Hîncești, sediul Central din 23 decembrie 2021, nu au fost identificate.

5. Împotriva deciziei, condamnată Telipan Irina a declarat recurs în anulare, solicitând casarea acesteia, cu trimiterea cauzei la rejudecare în prima instanță.

6. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal concluzionează că acesta urmează a fi declarat inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu prevederile art.452 alin.(1) Cod de procedură penală, Procurorul General și adjuncții lui, persoanele menționate în art.401 alin.(1) pct.2) și 3) Cod de procedură penală și în numele acestora, apărătorul sau reprezentantul lor legal, pot declara la Curtea Supremă de Justiție recurs în anulare împotriva hotărârilor judecătorești după epuizarea căilor ordinare de atac.

În corespundere cu prevederile art.455 alin.(2) pct.7) Cod de procedură penală, cererea de recurs în anulare trebuie să cuprindă motivele recursului în anulare cu menționarea cazurilor prevăzute în art.453 Cod de procedură penală și cu argumentarea ilegalității hotărârii atacate.

Prin trimitere la dispoziția art.453 alin.(1) Cod de procedură penală, se menționează că hotărârile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare în scopul reparării erorilor de drept comise doar la judecarea cauzei, în cazul în care un viciu

fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea atacată, inclusiv când Curtea Europeană a Drepturilor Omului informează Guvernul Republicii Moldova despre depunerea cererii.

Prin urmare, instanța de recurs remarcă faptul că, dreptul de a declara recurs în anulare, poate fi exercitat numai în privința hotărârilor judecătorești prin care a fost judecată cauza penală în fond, adică hotărârile irevocabile de condamnare, de achitare sau de încetare a procesului penal, după epuizarea căilor ordinare de atac, reglementate de Capitolul IV, Secțiunea I și Secțiunea II ale Codului de procedură penală – adică calea apelului și recursului ordinar.

Analizând dispozițiile legale expuse mai sus în raport cu speța dată, rezultă că, decizia instanței de recurs prin care a fost menținută încheierea judecătorului de instrucție, adoptată în ordinea reglementată de art. art.447-449 Cod de procedură penală, nu cade sub incidența categoriilor de hotărâri irevocabile prevăzute la alin.(1) art.452 Cod de procedură penală, ce pot fi contestate cu recurs în anulare la Curtea Supremă de Justiție.

Respectiv, recursul declarat împotriva deciziei instanței de recurs din speță este inadmisibil, deoarece o asemenea hotărâre nu este susceptibilă de a mai fi atacată cu recurs în anulare.

Având ca reper prevederile art.art.455 alin.(2) pct.7), 453 Cod de procedură penală, instanța de recurs decide inadmisibilitatea recursului înaintat, întrucât acesta nu corespunde cerințelor de formă și conținut prevăzute la art.455 Cod de procedură penală.

7. În conformitate cu prevederile art.art.431 alin.(2), 432 alin.(2) pct. 1), 453, 455 și 456 Cod de procedură penală, Colegiul penal

DECIDE :

Inadmisibilitatea recursului în anulare declarat de petiționara Telipan Irina, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 26 mai 2022, pe motiv că nu îndeplinește cerințele de formă și de conținut.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată este pronunțată la 17 noiembrie 2022.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecătorii

Țurcan Anatolie

Plămădeală Ghenadie